

Հափոնական բանաստեղծութիւն

ԿԵՇԱՅԻ ԵՐԳԵՐ (*)

ՅՈՒՐՈՒԿԻԻ ԼԻՃԸ

Լուսասներուն վրայ
Յուրուկիի լինն,
Յօգը որ կը քրտնի,
Իբր քեքեւ գոլորշի անհետ կ'ըլլայ:
Իրեն նման,
Իմ յոյսս կը շոգիանայ
Եւ կը ցնդի:
Սակայն, ձայն մը կը լսեմ
«Շուտով – ո՞վ գիտէ – շուտով
«Հետդ պիտի ամուսնանայ»:

Արդէն իսկ կը մեռնի...
«Խեղճ պատատուկ...»

ՀԱՅԵԼԻ ՄԸ

Բաժնուած քեզմէ,
Կը նայիմ, գիշերը,
Երկարօրէն, երկինքին
Եւ լուսինն:
Ի՞նչ վայելք եթէ լուսինը
Քու հայելիդ դառնար...

ՆԱՄԱԿԸ

Եթէ լուսին չըլլար,
Ձմեռը, ձեան նշոյլովը պիտի կարդայի զանի-
կա,
Ամառը, փոստուաներուն շողիւնով.
Եւ եթէ ո՛չ լուսին, ո՛չ ձիւն եւ ո՛չ լ փոստուա-
նէր ըլլային,
Մութին մէջ
Պիտի կարդայի զանիկա սրտովս:

ՊԱՏԱՏՈՒԿ

Յօդապատ ցանկին վրայ
Սա՛ պատատուկը որ արեւ չէ՛ գտած

ընլով ճաշերու ատեն կամ վերջը՝ հիւրերը զը-
ւարճացնելու համար, նուագելով նոյն ատեն
շամիւրն ըստած եռարար կիթառին վրայ որուն
ձայնը ճշացող սուր՝ անհաճօյ չէ: Կեչաները
ընդհանրապէս լճափնեայ թէյատուններու կը
ծառայեն: Աղքատ բնտանիքի աղջիկներ են՝
որոնք ծնողաց տրուած գումարի մը փոխարէն,
չատ փոքր տարիքէն կը սորվին երգել, պարել,
թէյ հրամցնել, փունջեր կազմել, բանաստեղ-
ծութիւններ գրել ու հետաքրքրական խօսակ-
ցութիւններ ունենալ, բայց պարտին տարինե-
րով աշխատիլ յօգուտ գիրենք կրթել տուողին.
ազատութիւննին կապտուած է այդ միջոցին ու
կը տառապին ատկէ. փախչողներ ալ եղած են
երբեմն: Թէեւ պոռնիկներ չեն, սակայն իրենց
բարոյականը լայն սահմաններ ունի: Յունական
պերճաղիճները կը յիշեցնեն քիչ մը: Սիրուններ
կան մէջերնին. զիրենք մօտէն չճանչցողներուն
վրայ, ինչպէս Լօթիին, պուպրիկներու տպա-
ւորութիւնը կը թողուն:

*) Կեչաները, ինչպէս ծանօթ է, ձարոնու-
հիւներ են որոնք հին ու նոր, սիրելի եւ ժողո-
վրդական բանաստեղծութիւններ կ'երգեն պա-

ՉԵԱՆ ՆՄԱՆ

Ինչպէս ձիւնը
Որ կը դիզուի անընդհատ,
Ֆունի լեռան վրայ,
Իմ ցանկութիւններս...
Ի՞նչ փոյթս բէ ի՛նչ կ'ըսեն ինձ համար,
Հպարտ պիտի ըլլամ եթէ իմ գէշ համբաւս
Տարածուի...
Մարդոց կարծի՛քը.
Մեր սէրը չի կրնար հասկցուիլ.
Իմ ցանկութիւններս կը դիզուին դէպ ի մէկ
նպատակ,

Իրե՛ն տալ բոլորովին՝
Լիովին՝
Մարմինս...

ՀՐԱԽԵՐԸ

Չեզի համար
Այս գիշեր,
Իմ բարեկա՛մս,
Քիռուսու կղզւոյն սալորեցիի *առաջին ծաղիկը*
Պիտի բացուի:
Եթէ կ'ուզէ՛ք զիսնալ անոր
Թափուն *հրապոյրները*,
Երբորդ պահուն
Եկէ՛ք
Երգելով *լուսնին*(1):

ՊԻՏԻ ՈՒԶԷԻ ՆԱՄԱԿ ՄԸ ՂՐԿԵԼ ԻՐԵՆ

Պիտի ուզէի գրել իրեն
Բայց գրել չեմ գիտեր,
«Բա՛ն մը ըսէ ինձի,
«ձերմակ բուրբ»:

ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆ

Երկուքը
Իրենց փոքր սենեակին մէջ,

(1) Լուսինը միշտ սիրոյ գաղափար մը
կ'արթնցնէ:

Հեռո՛ւ ուրիշներէ,
Հեռո՛ւ կեանքէն:
Լուսինը որ եռացող ջուրը կը յօրինէ...
Նէ կ'ըսէ «Մտիկ ըրէ հովուն՝ գազաբին վրայ
Շոնիին»:

ՔԵԶ ՃԱՆՉՆԱԼԷՍ Ի ՎԵՐ

Ի՞նչ եղած են մտածումներս
Քեզ նանչնալէս ի վեր:
Շատ պարզ է՝
Քեզմէ առաջ, մտածումներ չունէի...

ԿՈՒԶԵՄ ԾԻՐԱՆԻ ՊԱՄՊՈՒ ՄԸ

ԳԱՌՆԱԼ

Կ'ուզեմ դառնալ պամպու մը ծիրանի:
Յօղունին վարի մասէն հովուասրինգ կը շինուի.
Մէջտեղէն՝ փոքրիկ սրինգ մը,
Ծայրէն՝ վրձին(*) մը
Որ քեզ պիտի գրէ
«Քու վրադ կը մտածեմ».
Իրա՞ն է ասիկա:

ՎԵՐԱԴԱՐՉ

Գիտեմ որ նէ քեքեւ եւ խաբող է,
Բայց ահա կը վերադառնայ՝
Կէս մը զղջացած:
Որքա՛ն տժգոյն,
Որքա՛ն տխուր է...
Իրիկունը, քիթեցնիկը պէտք է հարկաւ տեղ մը
Հանգչի...

ԼՈՒՍՆԻ ԵՒ ՍԱԼՈՐԵՆԻԻ ՍԷՐ

Լուսինն ու սալորեցին չեն բաժնուիր իրարմէ

(*) Մինչեւ այսօր բարակ վրձինով մը կը
գրեն Զինացիք եւ Ճաքոնացիք. լաւ գիրը շա՛տ
յարգի է եւ տուններուն պատերը կը զարդարէ,
բայց արուեստ մըն է ինքնին: Դիտած եմ որ
ամէն ծայրագոյն Արեւելիցի որ իր լեզուով
գրել գիտէ, լատիներէն տառերը շատ գեղեց-
կօրէն կրնայ գրել: Ճաքոնացի քերթողը նոյն
վրձինով կը նկարէ ու կը գրէ:

Պայծառ գիշերուան ընթացքին :
Կը կենան, ժպտագին, ձեան տակ
Եւ մարդոց նայուածքին,
Առանց երբեք իրարու բան մ'ըսելու :
Բայց բուրմունքը զոր սալորենին չի կրնար
բանտել

Կը բարձրանայ դէպ ի լուսին...
Ո՛հ, նայեցէ՛ք ուրեմն սա ներմակ ու անմեղ
դէմքին
Ծաղկած սալորենւոյն :

ՅՕՂՆ ՈՒ ԵՂԵԳԸ

Յօղը կը պնդէ թէ ինքը շատ կը սիրէ եղէգը :
Եղէգը՝ թէ երբեք չէ սիրած ցօղը :
Մին այո՛ կ'ըսէ, միւսը ո՛չ :
Բայց եղէգը կը ծաղկի :
Այն ատեն ամէն ոք հասկցաւ...

ԿԵԱՆՔԸ*)

Ինչի՞ կրնամ բաղդատել կեանքը .
Այգի՞ն որ կ'անցնի,
Նաւո՞ւն որ կ'անցնի,
Հետի՞ն գոր նաւը կը թողու,
Փրփուրի՞ն գոր հետքը կը թողու :

ՏԱՊ

Միջօրէն, մեղմափայլ, փաղին մէջ մտած է :
Ոչ մէկ տերեւ կը շարժի .
Մեհեանին զանգակին պարանին վրայ
Թիթեռնիկ մը կը ննջէ :

ԴՂՔԻԻ ՏԵՐԵԻՆԵՐԸ

Գիտե՛ս ինչու համար աշնան լուսինը
Լերան վրայ կը տարածէ
Իր փաղցր պայծառութիւնը .

*) Գրուած է. դարուն Մանսէյի կրօնա-
ւորին կողմէ :

Ատրկա անոր համար է, որ կարենանք համբել՝
Մենք երկուքս՝
Դղքիի սա՛ տերեւները
Որոնք կ'իյնան,
Մէկիկ մէկիկ,
Կ'իյնան...

ԱՂՔԱՏԻՆ ԵՐԳԸ*)

Հովը կը փչէ
Եւ անձրեւը կ'իջնէ հեղեղի նման
Այս գիշեր :
Անձրեւին հետ
Նաեւ ձիւնը
Այս գիշեր :
Ի՞նչ ընել ցուրտին դէմ :
Աղած ձուկի մը կարծր ծայրը կը կրծոտեմ,
Քիչ մը սափէ կը խմեմ :
Կը հագամ, կը փոնգտամ, կը փոնգտամ :
Եւ սակայն ինքզինքիս կ'ըսեմ խրոխտաբար
«Ինձմէ՛ զատ, ո՞վ արդեօք ունէ՛ կարեւորութիւն
ունի

Այս աշխարհիս մէջ» :
Ո՛հ, հպարտ եմ
Բայց սառած,
Գլխուս վրայ ծածկոց մը կը դնեմ
Եւ ամառնային հագուստներս,
Ամենքը, կը հագնիմ,
Մէկը՝ միւսին վրայ,
Գիշերը ցուրտ է :
Ինձմէ՛ աւելի աղփատներ կան սակայն,
Կան անանկներ որոնց հայրերն ու մայրերը կը
մեռնին
Ցուրտէն :
Եւ փոքր տղաք կան որոնք կը մուրան
Լալով ... :

ՔԱՎԱՅԻ ՔԱՎԱՅԻ (Սիրելի, սիրելի)

Փռուտան որ չ'երգեր՝

*) Գրուած Օֆուռա քանաստեղծէն է. դա-
րուն :

Կայրի լուսեամբ,
 Ու կը տառապի
 Շատ աւելի քան միջատը որ կը պառայ՝ Սիրե-
 լի՛,

Սիրելի՛:
 Ինչո՞ւ տուի ամբողջ հոգիս
 Անկեղծ չեղող մարդուն,
 Ո՛հ, այո՛, կ'ափսոսամ ասոր համար:

ԿԵՌԱՍԵՆԻԻՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Որովհետեւ կ'անջատուին,
 Ատոր համար զմայելի են...
 Ի՞նչ օգուտ կապուիլը
 Առանց յոյսի:
 Ճիւղերուն փաքտուիլ:
 Խամբած ծաղիկներ, ճիւղին վրայ,
 Զոր ամէն բոչուն կը պղծէ...

Ան ինծի չի սիրեր.
 Սէրս ծաղկելու փոխարէն,
 Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար
 Իմ բաժնուիլս իրմէ:

ՁԵԱՆ ՏԱԿ ՍԱԼՈՐԵՆԻՆ

Ձեան ներքեւ
 Այս սալորենին կ'ապրի, մինչդեռ...
 Եւ նոյն իսկ կը ծաղկի:
 Սիրտս,
 Իմ խեղն սիրտս,
 Նոյնպէս...

ՎԱՐԳԱԳՈՅՆ ՈՍԿԵԾԱՂԿԻ ՄԸ ՎՐԱՅ

Վարդագոյն ոսկեծաղկի մը վրայ
 Երեք բիթեռնիկ,
 Ճերմապը,
 Վարդագոյնը
 Եւ սեւով պիսակուած բիթեռնիկ մը.

Մօտենալուս՝
 Առաջինը կը բռչի,
 Երկրորդը կը բռչի,
 Երրորդը կուգայ վրաս հանգչիլ.
 Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա:

ՓԱԽՍՏԵԱՅ ՏԵՍԻԼՔ

Այս սիրուն ձեւը,
 Բոլորովին սպիտակ,
 Բոլորովին սպիտակ,
 Եւ որուն վրայ շուն մը
 Իր փոքր քաթերուն հետքը ձգած է.
 Սա քեքեւ ամպը, երկնքին մէջ,
 Այնքա՛ն բարձր,
 Այնքա՛ն բարձր.
 Իր ժպի՛տը...
 Այս ամէնը պիտի անհետանայ՝
 Ղռանց հետք մը քողու...
 Ո՛հ, որքա՛ն տխուր է:

ԹՐՋԱԾ ՍԵՐԸ (*)

Իր համբոյրներուն տակ թրջուելէ առաջ,
 Իմ գաղտնի սէրս արդէն տաքածայնուած է.
 Եղէզնէրը ցօղը կը սիրէն,
 Զար հովն ալ զանոնք կը շարժէ.
 Նախ, երկու սիրահարները խանգարած է.
 Յետոյ ցօղը իջած է.
 Ամօքահար եմ...
 Լուսնագիշեր:

Թարգմ. Փրնս-է ԳԵՂԱՄ Մ. ԽԱՆԱՄԻՐԵԱՆ

*) Այս բանաստեղծութիւնը տոփական ի-
 մաստ մ'ունի. թրջած բառը նաբոնական բա-
 նաստեղծութեան մէջ գրեթէ միշտ այդ նշա-
 նակութեամբ կ'առնուի: